

KATEDRA ŽURNALISTIKY
Posudek na bakalářskou diplomovou práci

Autor/ka: Stanislav Radocha

Titul (česky + anglicky): Analýza neverbálních aspektů v televizním pořadu
Noční show Davida Lettermana
(The Analysis of Nonverbal Aspects in the Television Programme *Late Show with David Letterman*)

Oponent: Mgr. Martin Foret

Hodnotící kritéria	% podíl na celkové známce	hodnocení
Znalost literatury k tématu:	10%	1
Vymezení tématu a formulace cílů práce:	15%	1
Použití relevantních zdrojů a dostatečný počet odkazů; správně vedený vědecký aparát:	5%	1
Logická výstavba práce a strukturace textu:	10%	1
Volba a použití adekvátní metodologie:	15%	1
Dostatečná analýza problému:	15%	2
Ucelené shrnutí výsledků práce a korektně formulovaný závěr:	20%	2
Jazyková úroveň textu (stylistická a gramatická):	10%	2

Celková známka před obhajobou:	1,45
---------------------------------------	-------------

Témata a připomínky pro obhajobu, průběh obhajoby:

(je nutno vyplnit pro kvalitní přípravu na obhajobu; počet témat a připomínek rozšiřte podle vaší potřeby)

1. Byl k volbě analyzovaného materiálu krom diplomantova druhého oboru ještě nějaký další důvod? Proč byl vybrán právě tento pořad?
2. Odkud diplomant přejímá opozici *procesuální vs. propoziční* přístup k analýze? (s. 11 – možná by bylo vhodné zdrojovat)
3. Ve své analýze diplomat nahlíží komunikaci moderátora a hostů jako interpersonální – dala by se chápat i jako institucionální? Co by z toho pro analýzu plynulo?
4. Diplomant ve své práci upozorňuje i na skutečnost, že významná část neverbální komunikace „*probíhá do značné míry na podvědomé úrovni*“ (s. 19). Jak pak přistupovat k příručkám, které se tváří, že nás naučí neverbálním projevům druhých rozumět, resp. jak se vypořádat s „*paradoxem vědění*“ (tedy, že já vím, že druhý ví, že vím /možná ad infinitum/)? Není pro komunikaci lepší/funkčnější nevědět (tedy příručkám se vyhýbat)?
5. Uměl by si diplomant představit zpracování analýzy formou komentovaného videozáznamu s využitím tzv. elektronické tužky, hojně to užívaného nástroje ve sportovním zpravodajství? Jaké výhody a limity by tato forma s sebou nesla?
6. Nemůže být zjištění, že „*nejvyrovnanější a nejklidnější způsob neverbálního chování*“ (s. 75) měla ve vzorku Katy Perry (jediný host, „*který jedná zcela klidně, bez zbytečných gest a jiných projevů sloužících k vyrovnání se se situací*“ /ibidem/), způsobeno tím, že Perry se coby zpěvačka soustředí na mluvený projev (hlas), zatímco oba zbývající hosté jsou coby herci trénovaní profesionálové v užívání řeči těla?

Cítí-li vedoucí práce či oponent/ka potřebu vyjádřit se k práci či k průběhu obhajoby verbálně, nechť tak prosím učiní zde

Diplomant si ve své práci klade tři cíle: 1. demonstrovat na konkrétním materiálu působení neverbálních vlivů v mezilidské komunikaci, 2. interpretovat jejich význam na základě situačního a komunikačního kontextu, 3. odhalit funkční platnost neverbálních signálů v sociální interakci (s. 4).

S ohledem na tyto cíle nejprve buduje teoretickou část práce (s. 13–34), v rámci níž prezentuje aparát pro popis neverbální komunikace založený na kvalitní rešerši nejspíše veškeré relevantní literatury k tématu, které v češtině existuje (a doplněné i o několik titulů v anglickém jazyce), a to jak úzce odborné, tak i populárně naučné, „manuálové“. Při práci s literaturou postupuje diplomant kriticky, se svými zdroji polemizuje a pokouší se o tvůrčí syntézu, ne jen tlumočení a sumarizování tezí svých předchůdců. Sympaticky a poučeně rovněž poukazuje na limity zdrojových publikací, jakož i na limity analýzy a interpretace neverbálního chování obecně (krom řady komentářů na různých místech, zejm. kap. 4.5).

Materiálem pro analýzu je diplomatovi americký televizní pořad *Late Show with David Letterman*. Ten nabízí pro analýzu dostatek materiálů, nese v sobě však výraznou limitu, resp. determinantu výsledků analýzy, kterou bohužel diplomat dostatečně nereflektuje. Jeho analýzy neverbálních projevů moderátora i jeho hostů jsou fundované a zdařilé, vychází z prezentované teorie, ověřují ji i korigují, přinášejí řadu zajímavých zjištění a postřehů. ALE: diplomant zapomíná na jednu podstatnou věc – jakkoli v rovině analýzy konkrétních situací důsledně vychází s jejich kontextu, na vyšší rovině, rovině rámce celého pořadu a tedy i celé analýzy, na něj zapomíná.

Chce-li se analyzovat „autentické neverbální projevy“ (s. 10), resp. „neverbální projevy lidí v reálných situacích“ (s. 41), jak se objevují v „nepřipraveném (nebo připraveném pouze v omezené míře) mluvním projevu a interakci“ (s. 10), nemůže učinit předmětem své analýzy profesionální mluvčí a jejich projevy v mediální show (jejíž záznam je chápán jako „záznam skutečné dyadické interakce“ /s. 76/). S tímto situačním zakotvením ostatně nepočítá ani ona teoretická část, která mapuje komunikaci interpersonální, resp. (jak je zdůrazňováno) dyadickou. Chápání *vystoupení* moderátora a jeho hostů v pořadu coby interpersonální komunikace (s. 38) považují za problematické.

Stejně tak shledávám problematickým i předpoklad, že „moderátor by měl být ve srovnání s hosty zkušenějším a zdatnějším uživatelem řeči těla“ (s. 12), když uvážíme, že dva ze tří hostů ve vzorku jsou herci, tedy v tomto ohledu trénovaní profesionálové, kteří jsou zde v roli hostů talk show. (Diplomant přitom o rolích v teoretické části práce píše, omezuje se však na role mluvčího a posluchače v rozhovoru. /s. 15/ Na jiném místě pak dokonce uvádí, že aktéři rozhovoru „hrají pouze role vyplývající z komunikační situace“ /s. 41/, ale buď se omezuje na chápání rolí uvedené výše a roli v pořadu nedomýšlí, nebo s tím prostě dále nepracuje.)

Zatímco v interpersonální komunikaci dyadické „mezi sebou hovoří pouze dvě osoby“ (s. 14), diplomant sám ve své analyzuje nachází situace, kdy moderátor nebo jeho host komunikují s publikem, někdy dokonce „za zády“ (v Lettermanově případě doslova) svého komunikačního partnera v rozhovoru. (Diplomant přitom na jednom místě práce konstatuje, že na „charakter rozhovoru má [...] vliv přítomnost kamer a publika, která z ní [něj - rozhovoru] dělá určitým způsobem událost skupinovou až masovou“ /s. 41/, na tuto myšlenku však opět hned zapomíná a v analýze ji takřka nereflektuje. /S výjimkou s. 51, kde píše o obracení se k publiku.)

Poněkud komicky rovněž působí ambice „mimo jiné srovnat neverbální komunikaci mužů a žen“ (s. 11), když analyzovaný vzorek obsahuje záznam veřejného vystoupení dvou (!) mužů a dvou (!) žen. (Diplomant označuje tento vzorek za „dostatečně průkazný a zároveň ne přehnaně obsáhlý“, jako by to /pomineme-li opět jistou komičnost toho upřesnění/ při jeho kvalitativním přístupu nebylo irrelevantní.)

Snaha identifikovat rozdíly mezi neverbálními projevy mužů a žen se jeví poněkud násilná i v jiném ohledu – např. identifikace adaptérů ve formě gesta odhrnutí vlasů coby

„ženských“ (s. 59) může být stejně dobře dána skutečností, že obě ženy ve vzorku mají dlouhé vlasy, zatímco Letterman a Ford si s prominutím nemají co odhrnovat. (Kdyby bylo součástí vzorku např. vydání show, v němž byl hostem Johny Depp, který má dlouhé vlasy, jevil by nejspíše stejné symptomy domnělé „ženskosti“.)

Z formálního hlediska je poněkud zarážející jistá diplomantova „schizofrenie“ projevující se stylizováním úvodu a závěru práce do singuláru („já se budu zabývat“) a zbytku (centrální části) práce do plurálu („zabýváme se“). Rovněž rušivě působí i nadmíra vnitrotextových odkazů („jak jsme již uvedli“, „jak uvedeme dále...“) a „příslibové úvody“ k jednotlivým kapitolám („v této kapitole se budeme zabývat tím a tím“, následováno někdy později „v předchozí kapitole jsme se zabývali“) – podobných pasáží je v práci velká řada a v naprosté většině jsou zbytečné (např. na s. 17 nebo na str. 35, kde se „anticipativní“ poznámka v závěru prvních dvou odstavců dokonce v zásadě opakuje).

I na jiných místech nacházíme redundantní sdělení (jedním skutečně komickým je pasáž vymezující *Noční show Davida Lettermana* jako „americkou tzv. noční show /late-night show/ uváděnou moderátorem Davidem Lettermanem“ (s. 36).

Navzdory uvedeným pochybením považuji práci za zdařilou a analýzy v ní provedené za přínosné. Rozhodně bych ji hodnotil jako více než jen „ilustraci teorií a návodů“ (s. 77), jak uvádí diplomant.

Doporučení k obhajobě:

*Bakalářská diplomová práce **je doporučena** k obhajobě, pokud celková známka před obhajobou **není horší než „dobře“**.*

(K řádce není třeba nic doplňovat.)

Podpis oponenta (jen v tištěné verzi):

Poznámka pro studenta/ku:

Pokud **nedoporučuji** bakalářskou diplomovou práci k obhajobě **oba** hodnotící posudky, **obhajoba se nekoná**.

Pokud **nedoporučuje** bakalářskou diplomovou práci k obhajobě **pouze jeden** hodnotící posudek, student/ka **má právo se obhajoby zúčastnit**.